

Goigs a la Mare de Déu del Carme

Carme

Ubicació

Comarca: Anoia
Lloc/Adreça: C/ Sant Martí, 42
Emplaçament A l'arxiu parroquial ubicat a la rectoria.

Coordenades:

Latitud: 41.53113
Longitud: 1.62099
UTM Est (X): 384958
UTM Nord (Y): 4598638

Classificació

Número de fitxa 08048 - 40
Àmbit: Patrimoni documental
Tipologia Fons documental
Estil / època: Contemporani Popular
Segle XIX-XX
Autoria de l'element: 1-Anònim /2-Antoni Malats (lletra), Maria del Rio Montfort (música), Antoni Ollé Pinell (il·lust.)
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Accés Restringit
Ús actual: Religios
Titularitat Privada accessible
Titular: Bisbat de Sant Feliu de Llobregat. Plaça de la Vila, 11, 1r 1ª. 08980 Sant Feliu de Llobregat.
Autoria de la fitxa Jordina Sales Carbonell; Natalia Salazar Ortiz
Data de registre de la fitxa: dc., 09/06/2010 - 02:00

Descripció

Es tracta de dos fulls diferents: 1-Els "Goigs de Nostra Senyora del Carme / que se venera en son camaril, y nova Confraria, en la Parroquial Iglesia de San / Martí de Carme Bisbat de Barcelona", són d'autoria anònima. Segons Bisbal, Miret i Moncunill, cal datar aquests goigs entre 1880 i 1901 (?). L'exemplar imprès a paper, amb tinta negra, i conservat a l'Arxiu Parroquial de Carme, no presenta cap tipus de numeració, data, ni referència a el seu tiratge. Va ser imprès a Igualada, a l'impremta de Mariano Abadal. La caixa mesura 26'9 x 17'6 cm i la lletra es presenta a dues columnes amb corondell decorat amb motius vegetals. La imatge de la Mare de Déu del Carme, apareix ornada amb dos àngels, amb la signatura "Abadal" sota de cadascun d'ells. La orla que emmarca el full està formada per motius tipogràfics. El revers del full, a diferència d'altres goigs, apareix totalment en blanc. 2-Els "Goigs a llaor de la / Mare de Déu del Carme / que es venera a la parròquia / de St. Martí de Carme / Arquebisbat de Barcelona Comarca d'Igualada", estan signats pel Rvnd. Antoni Malats, prev., i la música és una composició de Maria del Rio i Montfort. Les il·lustracions són obra d'Antoni Ollé i Pinell. L'exemplar conservat a l'Arxiu Parroquial de Carme forma part, amb el n. 14, d'una sèrie de 400 exemplars impresos sobre paper àmbar a dues tintes (negre i vermella) destinats a la parròquia. Van ser impresos per Pere Bas, estamper d'Igualada, el dia de la Presentació de la Verge, l'any 1964. Es tracta d'una edició (n. 24) dels Amics dels Goigs del Centre d'Estudis Comarcals d'Igualada. Té el dipòsit legal n. B.2759-1964. La caixa mesura 29'9 x 21'9 cm i la lletra es presenta a tres columnes. La imatge de la Verge, amb l'Infant en braços, apareix ornada amb dos gerros amb flors. A la part inferior del full es reproduïx la partitura musical; tot plegat queda emmarcat per una orla vermella formada motius florals diversos, amb predomini de les roses. Al revers del full, a part de les dades tècniques de l'edició, es reproduïx un text titulat "Retall d'Història", signat per Mn. Josep Arpa i Robert, prev., regent de la parròquia de Sant Martí de Carme en aquells moments, on es resumeix la història de Carme i de la seva parròquia i es fan uns apunts d'aspectes geogràfics i paisatgístics.

Història

Els goigs, composicions popular de caràcter poètic a la llaor sobretot de la Mare de Déu, però també a la de Crist o a la dels Sants, es documenten per primer cop a Catalunya al segle XIII. La primera vegada que es troba documentada explícitament la paraula "goig" és a la Crònica de Ramon Muntaner (1325-1328), on consta que ja se'n cantaven, però el goig més antic conservat es troba inclòs al Llibre Vermell de Montserrat, de finals del segle XIV, i porta el títol: "Ballada dels goigs de Nostra Dona en vulgar català a ball rodó"; aquest goig, tot i estar escrit en català en la seva major part, encara conserva fragments en llatí. La crítica literària ha relacionat els goigs amb el gènere trobadoresc, ja que una part del text és cantada per un rapsode i l'altra part la repeteix el públic. El nom prové dels set goigs de Maria (Encarnació, Nadal, Epifania, Resurrecció, Ascensió, Davallada de l'Esperit Sant i Assumpció). Es canten col·lectivament, en el marc d'un acte religiós de cert relleu, com ara una missa de festa major, un aplec o una processó. Antigament, aquestes composicions solien ser anònimes i es transmetien oralment, tot i que a partir dels segles XVI-XVII es començaren a publicar de forma generalitzada, en forma de fulls solts i per iniciativa de les parròquies. Eren i són encara distribuïts durant les festes religioses i era habitual veure'ls penjats al cancell de les portes de les masies. L'estructura més habitual està formada per set estrofes de vuit versos heptasíl·labs (sis més la resposta), a les que s'hi afegeixen una entrada i una tornada de quatre versos cadascuna. La rima és consonàntica alternada i el ritme el dona l'accent en la tercera i última síl·laba de cada vers. Els goigs són impresos senzills, en fulls solts (de 30 per 20 cm, aproximadament) i amb una composició tipogràfica mantinguda amb poques variants fins avui en dia: una orla, formada amb elements tipogràfics o bé dibuixada, emmarca el títol, el text, la imatge de l'advocació i la música (que no apareix impresa fins al segle XVIII).

Bibliografia

BISBAL, M. Antònia; MIRET, M. Teresa; MONCUNILL, Conxa (2001): Els goigs a la comarca de l'Anoia, Ed. Fundació Salvador Vives i Casajuana, Barcelona, p. 128-129.

GOIGS DE NOSTRA SENYORA DEL CARME
que se venera en son Camaril, y nova Confraria, en la Parroquial Iglesia de San
Marti de Carme Bisbat de Barcelona.

Los favors Reyna sagrada
quem rebut de vosstras mans
Siau la nostra advocada
dels devots Carmelitans.

Miraunos Reyna sagrada
y obriu las vosstras mans
als devots Carmelitans
siaulos prompta advocada:
al que humil vos reclama
ohiulo Verge en sos plans, §.

Lo primer per consolarnos
al nom del Carme figura
de un nuvol fou mostrarvos
á Elias gran ventura
antes que vos foseu nada
nou cens anys y mes abans, §.

Favor fou molt singular
digna de gran reverencia
de que quant volgué casar
vostra Avia Santa Emerencia
al Carme sen fou anada
consultarho ab aquells Sants, §.

Gran favor fou Reyna mia
fundar primera Capella
ab titol de Verge Maria
del Carme montanya bella
fertil, fresca y ben poblada
de molts devots Ermitans, §.

Favor fou de gran Senyora
Reyna quens volguereu fer
en ser nostra Protectora

y. Gloria Libani data est ei.

OREMUS.

Concede nos famulos tuos quæsumus Domine Deus perpetua mentis § corporis sani-
tate gaudere: § gloriosa Beata Maria: semper Virgini de monte Carmeli intercessio-
ne: à presenti liberari tristia, § æterna perfrui letitia. Per Christum, §c.

declarant vostre vole-
de Maria Immaculada

baix lo titol de observants, §.

Favor fou que espanta al Mon
ó Santissima Senyora

quant vestiren á Simon

lo havit que totom allora:

sian beneila, y llaada

sempre per los Christians, §.

Gran favor fou y adjutori

dir qui lo hábit vestira

de penas del Purgatori

primer dissapte eixira

Reyna siau excelsada

dels Angels y tots los Sants, §.

Reyna dich ques gran favor

vestir lo havit que dau vos

quin Monarca ó Emperador

se es vist may tant gloriós

mes lo estim Verge Sagrada

quel Rey lo celro en sas mans §

Favor que espanta al Mon

contra al dimoni envejós

lo Escapulari dixós

quels Confreres van portant

ningu temia lo espant

librat per las vosstras mans, §

Puig gosam Verge Sagrada

dels favors de vosstras mans

siau la nostra Advocada

dels devots Carmelitans.

Decor Carmeli et Saron.

Ignalada — Imprenta de Mariano Abadal.

G O I G S A
MARE DE DÉU
QUE ES VENERA
DE S^t. MARTÍ
Arquebisbat de Barcelona

ENTRADA

Puix ja foreu venerada
dins la foca del temps vell:
Acolliu vostra fillada
sota els plects del blanc mantell.

Déu reté, tres anys, la pluja;
se'n va Elias al Carmel;
veu que un núvol del mar puja
i fa ploure aigua del cel.
Vós, pel núvol figurada,
sou pels cors ruixat novell:
Acolliu vostra fillada
sota els plects del blanc mantell.

Al Carmel, muntanya santa,
on Elias us vegé,
un estol de cors implanta
vostre culte primicer.
La llavor, tot just sembrada,
quin esclat treurà més bell!
Acolliu vostra fillada
sota els plects del blanc mantell.

Vostres fills, els Carmelites,
del Carmel porten el nom;
aquells bíblics eremites
coneguts són de tothom.

Y. Li fon donada la glòria del Liban.

O Déu, qui decorreu amb el singular títol del Carme Verge de la gloriosíssima sempre Verge i Mare vostra Maria: propici concediu-nos que els qui amb tanta solemnitat celebren avui la seva commemoració, desficien pel seu patrocini, mereixem arribar als goigs sempiterns. Per Crist Senyor nostre. Y. Així sia.

TORNADA

Puix ja foreu venerada dins la foca del temps vell: Acolliu vostra fillada sota els plects del blanc mantell.

ESTROFA

Déu reté, tres anys la pluja; se'n va Elias al Carmel; veu que un núvol del mar puja i fa ploure aigua del cel.

TORNADA

Vós, pel núvol figurada, sou pels cors ruixat novell: Acolliu vostra fillada sota els plects del blanc mantell.

Amh Huetica soluciótica

LLAOR DE LA
DEL CARME
A LA PARRÒQUIA
DE CARME
Comarca d'Igualada

Per ço us hem entronitzada
nostre cor fent d'escambell:
Acolliu vostra fillada
sota els plects del blanc mantell.

Beneix nostra riera
que amb son doll rega el terror,
i és l'ajuda, ben feinera,
de l'indústria del paper.
No vulgueu sigui estroncada,
ni que ens causi greu flagell:
Acolliu vostra fillada
sota els plects del blanc mantell.

Mentre tots anem fent via
cap a nostre etna destí,
sigueu nostra companyia
juntament amb Sant Martí.
Feu duguem, a l'arribada,
ben curull nostre fardell:
Acolliu vostra fillada
sota els plects del blanc mantell.

TORNADA

Puix trenem, Verge sagrada,
d'aquesta «goigs» l'humil pomell:
Acolliu vostra fillada
sota els plects del blanc mantell.

Y. L'elevació del Carmel i de Sarí.

RETALL D'HISTÒRIA

A primera notícia que hom troba referent a Carme data del 17 de juliol del 1205. Correspon al testament atorgat per Ramon de la Cardina, senyor del Castell de Claramunt, on s'esmenta el lloc de Sant Martí de Carme, que devia consistir en una capella dedicada al gloriós Bala de Tours amb unes quantes cases al seu entorn. Una altra referència antiga data del 1214: Pere Claramunt cedeix a Arnau de Salicell el molí d'enfront les coves de Carme.

Aquest molí de població depenia del municipi de La Polle de Claramunt. l'any 1227 fou declarat independent, segurament, per la seva creixença, puix la primitiva capella de Sant Martí, el 1748, va ésser substituïda pel temple actual, que és un bell edifici, gran, clar i espaiós, en forma de creu llatina, superior a la capacitat actual de la població. En l'ull central del retule major hi és venerada la Mare de Déu del Carme.

Carme que, segons un cens de l'any 1962, compta amb 698 habitants, s'emmarca en les aigües de la riera de Carme o de Miralles. Serva agregat el barri de Les Esplugues. Els seus aïncatons són molt pintorescos. És ric en fonts, moltes d'elles situades prop del poble i dins d'arboredes. Comunica amb la resta de la vall de Miralles per mitjà de bona carretera que passa pel bell mig del poble. La majoria dels habitants se dediquen a l'agricultura, però hi ha també fàbriques de teixits i de paper. S'han fet importants treballs prehistòrics, particularment a les coves del Balç de les Boquetes, a un quilòmetre de la població, val la pena visitar-les.

A mig aire del vessant esquerre de la riera hi ha el santuari o ermita de la Mare de Déu de Collbàs des d'on es domina en esplendïd paisatge.

MR. JOSEP ÀRPA i ROBERT, PREV.
Regent de la Parròquia de St. Martí de Carme

10 EXEMPLARS DE COL·LABORADOR, A DUES TINTES, EN PAPER DE FIL,
IL·LUMINATS A MÀ I ASSENYALATS AMB LLETRES D'À A J.
60 EXEMPLARS, A DUES TINTES, EN PAPER DE FIL,
IL·LUMINATS A MÀ, I NUMERATS DE L'1 AL 60.
200 EXEMPLARS, A DUES TINTES, EN PAPER DE FIL, I NUMERATS DE L'1 AL 200.
1.000 EXEMPLARS EN PAPER ÀMBAR A DUES TINTES,
I NUMERATS DE L'1 AL 1.000.
400 EXEMPLARS EN PAPER ÀMBAR, A DUES TINTES, I NUMERATS
DE L'1 AL 400, DESTINATS A LA PARRÒQUIA.
LA LLETJA D'AQUESTS GOIGS ÉS DEL RVND. ANTONI MALATS, PREV.
MENCIGATS PER LA SNTA. MARIA DEL RÍO I MONTFORT
I EXORNATS AMB XILOGRAFIES D'ANTONI OLLÉ I PINELL.
HAN SORTIT DELS TÒRCULA DE PIERRE BAS, ESTAMPER A IGUALADA
EL DIA DE LA PRESENTACIÓ DE LA VERGE
DE L'ANY 1964.

EXEMPLAR N° 000014

SÈRIE DE 400 EXEMPLARS DESTINATS A LA PARRÒQUIA

EDICIÓ N.º 24 DEL GRUP «AMICS DELS GOIGS»
DEL CENTRE D'ESTUDIS COMARCALS D'IGUALADA

Dipòsit Legal B. 3739 - 1964